

Folketingets Socialudvalg

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 26. oktober 2012

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

Under henvisning til Socialudvalgets brev af 8. oktober 2012 følger hermed social- og integrationsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 10. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Finn Sørensen (EL).

J.nr. 2012-7467

Spørgsmål nr. 10:

”Ministeren bedes oplyse, hvad det vil koste at afskaffe princippet om brøkpension for folkepensionister og førtidspensionister, således at disse har samme pensionssatser, regler for tillæg m.m. som andre folkepensionister og førtidspensionister? Hvis det ikke er muligt at lave en præcis opgørelse, bedes ministeren give et skøn, med angivne forudsætninger?”

Svar:

Retten til en dansk social pension (folkepension og førtidspension) er som *hovedregel* betinget af, at modtageren

- har dansk indfødsret,
- har fast bopæl her i riget, samt
- har haft mindst 3 års fast bopæl her i riget mellem det fyldte 15. og folkepensionsalderen.

Der er imidlertid en række *undtagelser* herfra. Betingelserne om indfødsret, bopæl og optjening er således fraveget, hvor De Europæiske Fællesskabers forordninger om social sikring for vandrende arbejdstagere mv. har forrang i forhold til de nationale regler. Betingelserne kan også være fraveget ved overenskomst med et andet land.

Pensionen udbetales i visse tilfælde med en brøkdelt af fuld ydelse (brøkpension), hvis pensionisten ikke har optjent ret til fuld pension, fordi den pågældende ikke har haft fast bopæl her i riget i et tilstrækkeligt antal år. Optjeningsprincippet bygger på bopælsår i Danmark, og er ikke afhængigt af indbetalte bidrag eller tilknytning til arbejdsmarkedet.

Retten til fuld folkepension er betinget af 40 års fast bopæl i riget i optjenningsperioden fra det fyldte 15. år til folkepensionsalderen. Hvis bopælstiden er mindre end 40 år, fastsættes en brøkpension svarende til forholdet mellem bopælstiden og 40 år.

Retten til fuld førtidspension er betinget af, at bopælstiden udgør mindst 4/5 af årene fra det fyldte 15. år til pensionstidspunktet. Hvis der ikke er ret til fuld førtidspension fastsættes pensionen efter forholdet mellem bopælstiden og 4/5 af tiden fra det 15. år til pensionstidspunktet. Førtidspensionister overgår til folkepension med en uændret brøk.

Optjening af ret til pension er omfattet af EU-forordningen for koordinering af optjening af ret til sikringsydelser. Dette betyder bl.a., at den optjente pension ikke må nedsættes som følge af, at en borger, der har optjent ret til dansk pension, vælger at bosætte sig i et andet EU-land. Borgere fra andre EU-lande, der f.eks. arbejder i Danmark, optjener ret til dansk pension på lige fod med danske statsborgere. Pensionen skal udbetales med den samme optjente brøk, uanset hvilket EU-land borgeren bosætter sig i.

Merudgifter til folkepension

Der er spurgt til merudgifterne ved at afskaffe reglerne for brøkpension til folkepensionister.

Folkepensionen består af et grundbeløb, pensionstillæg og supplerende pensionsydelse (ældreachek). Disse ydelser udbetales efter størrelsen af den fastsatte brøk og eventuel indtægtsregulering.

Folkepensionister, der modtager en brøkpension, kan efter ansøgning modtage hjælp til løbende forsørgelse og enkeltudgifter efter reglerne om personligt tillæg. Kommunen træffer afgørelse om størrelsen af tillægget efter en nærmere konkret individuel vurdering af pensionistens indtægter og faste udgifter. Hertil kommer muligheden for efter ansøgning at få helbredstillæg og varmetillæg.

Personer, som slet ikke har optjent ret til social pension på grund af reglerne om optjening, kan få hjælp efter aktivloven, hvis de er bosat i Danmark, jf. lov om aktiv socialpolitik. Hjælpen udgør et månedligt beløb, der svarer til, hvad en gift folkepensionist uden andre indtægter end pensionen modtager.

Efter de gældende regler ydes der således målrettet hjælp til de brøkfolkepensionister, der har mindst. Hvis reglerne ændres, således at alle der har optjent ret til en dansk brøkpension i stedet får fuld folkepension, vil de brøkpensionister, der har supplerende pensionsindtægter fra udlandet eller lignende, få størst gavn af ændringen. Folkepensionister, der også har optjent ret til pension i andre lande, vil samlet set kunne modtage mere, end hvad der svarer til den fulde danske folkepension. Endelig vil udbetalingen af pension til borgere i udlandet – herunder fra andre EU-lande – blive forøget, da

pensionen ikke må nedsættes på grund af, at borgeren vælger at bosætte sig i et andet EU-land.

Virkninger af afskaffelse af optjeningsregler for ret til folkepension

Der er omkring 20.000 personer med bopæl i Danmark og ca. 32.500 personer med bopæl i udlandet, der modtager brøkfølkepension.

Hvis alle brøkfølkepensionister skulle modtage fuld folkepension under antagelse af 40 års fast bopæl i riget, giver det anledning til en bruttomerudgift til folkepensionister bosat i Danmark på godt 690 mio. kr. i 2012-niveau, mens bruttomerudgiften for folkepensionister bosat i udlandet udgør 2.250 mio. kr. i 2012-niveau.

Der vil samtidig være mindreudgifter til personlige tillæg, hjælp efter aktivloven, varmetillæg, helbrestillæg samt boligstøtte til folkepensionister. Det har ikke været muligt at kvantificere størrelsen af disse mindreudgifter. Det skønnes med betydelig usikkerhed, at mindreudgiften udgør mere end halvdelen af de angivne bruttomerudgifter til folkepensionister bosat i Danmark, svarende til i størrelsesordenen 350 mio. kr. før indkomstskat. Mindreudgifterne til folkepensionister bosat i udlandet vurderes at være marginale i forhold til bruttomerudgifterne.

Tabel 1
Merudgifter til social pension ved afskaffelse af reglerne for brøkpension, 2012-niveau

	Før indkomstskat	Efter indkomstskat
	Mio. kr.	Mio. kr.
Folkepensionister bosat i Danmark	690	450
Folkepensionister bosat i udlandet	2.250	1.750

Kilde: Egne beregninger på lovmodellen og Pensionsstyrelsen.

Note: Tabellen er eksklusiv afledte mindreudgifter.

Det bemærkes, at der generelt er stor usikkerhed omkring beregninger i forhold til brøkpensionister. Det må desuden forventes, at udgifterne vil vokse som følge af, at der bl.a. kommer flere udenlandske arbejdstagere i Danmark.

Det bemærkes endvidere, at en EU-borger ved afskaffelse af regler om brøkpension ville kunne opnå ret til en fuld pension ved arbejde i Danmark i

et år. Dette kan potentielt give anledning til yderligere betydelige merudgifter udover de ovenfor nævnte.

Merudgifter til førtidspension

Der er spurgt til merudgifterne ved at afskaffe reglerne for brøkpension til førtidspensionister.

I Danmark er der ca. 10.000 førtidspensionister, der modtager brøkpension. I udlandet er der ca. 1.850 førtidspensionister, som modtager dansk brøkpension.

Førtidspension efter gammel ordning (før 1. januar 2003) består af et grundbeløb, pensionstillæg, samt en række tillæg, afhængig af den tilkendte pensionstype. Disse ydelser udbetales efter størrelsen af den fastsatte brøk og eventuel indtægtsregulering.

Førtidspensionister efter gammel ordning, der modtager en brøkpension, kan efter ansøgning modtage hjælp til løbende forsørgelse og enkeltudgifter efter reglerne om personligt tillæg. Kommunen træffer afgørelse om størrelsen af tillægget efter en nærmere konkret individuel vurdering af pensionistens indtægter og faste udgifter. Hertil kommer muligheden for efter ansøgning at få helbredstillæg og varmetillæg.

Førtidspension efter ny ordning (fra 1. januar 2003) består af en samlet forsørgelsesydelse. Hvis førtidspensionisten ikke har optjent ret til fuld pension, men en brøkpension, kan pensionister med bopæl i Danmark søge om supplerende hjælp efter aktivlovens § 27 a.

Efter de gældende regler kan der således ydes målrettet hjælp til de brøkførtidspensionister, der har mindst. Hvis reglerne ændres, således at alle, der har optjent ret til en dansk brøkpension, i stedet får fuld førtidspension, vil de brøkpensionister, der har supplerende pensionsindtægter fra udlandet eller lignende, få størst gavn af ændringen. Førtidspensionister, der også har optjent ret til pension i andre lande, vil samlet set kunne modtage mere, end hvad der svarer til den fulde danske førtidspension. Endelig vil udbetalingen af pension til borgere i udlandet – herunder fra andre EU-lande – blive forøget, da pensionen ikke må nedsættes på grund af, at borgeren vælger at bosætte sig i et andet EU-land.

Virksomheder af afskaffelse af optjeningsregler for ret til førtidspension

Hvis alle brøkførtidspensionister modtager fuld førtidspension under antagelse af, at bopælstiden udgør mindst 4/5 af årene fra det fyldte 15. år til pensionstidspunktet, giver det anledning til en bruttomerudgift til førtidspensionister bosat i Danmark på ca. 520 mio. kr. i 2012-niveau, mens bruttomerudgiften for førtidspensionister bosat i udlandet udgør ca. 190 mio. kr. i 2012-niveau.

Der vil samtidig være væsentlige mindredgifter til personlige tillæg, hjælp efter aktivloven, varmetillæg, helbredstillæg samt boligstøtte til førtidspensionister. Det har ikke været muligt at kvantificere størrelsen af disse mindredgifter. Det skønnes med betydelig usikkerhed, at mindredgiften udgør halvdelen af de angivne bruttomerudgifter til førtidspensionister bosat i Danmark, svarende til i størrelsesordenen 250 mio. kr. før indkomstskat. Mindredgifterne til førtidspensionister bosat i udlandet vurderes at være marginale i forhold til bruttomerudgifterne.

Tabel 2
Merudgifter til social pension ved afskaffelse af reglerne for brøkpension, 2012-niveau

	Før indkomstskat	Efter indkomstskat
	Mio. kr.	Mio. kr.
Førtidspensionister bosat i Danmark	520	320
Førtidspensionister bosat i udlandet	190	140

Kilde: Egne beregninger på lovmodellen og Pensionsstyrelsen.

Note: Tabellen er eksklusiv afledte mindredgifter.

Det bemærkes, at der generelt er stor usikkerhed omkring beregninger på brøkpensionister. Det må desuden forventes, at udgifterne vil vokse som følge af, at der kommer flere udenlandske arbejdstagere i Danmark.

Det bemærkes endvidere, at en EU-borger ved afskaffelse af regler om brøkpension, ville kunne opnå ret til en fuld pension ved arbejde i Danmark i et år. Dette kan potentielt give anledning til yderligere betydelige merudgifter udover de ovenfor nævnte.

Karen Hækkerup

/ Bent Nielsen